

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over de (thans) politiechef van de regionale eenheid Zeeland-West-Brabant en over een buitengewoon opsporingsambtenaar van de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming.

Datum: 30 maart 2015

Rapportnummer: 2015/073

Klacht

Verzoekster is op 2 februari 2012 thuis aangehouden bij een kennelcontrole van de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) en de dierenpolitie. Volgens verzoekster hebben een inspecteur van de LID en politieambtenaren van de regionale eenheid Zeeland-West-Brabant de situatie onnodig laten escaleren en is zij door deze ambtenaren onheus bejegend. Meer in het bijzonder klaagt zij erover dat zij is aangehouden, dat zij is geboeid en dat zij, ondanks haar medische conditie, naar het politiebureau is overgebracht voor verhoor en dat zij niet is gewezen op het verschoningsrecht.

Bevindingen

Standpunt verzoekster

Verzoekster fokte aan huis honden. Op 2 februari 2012 werd verzoekster er door haar zoon op geattendeerd dat er verschillende auto's, waaronder een politieauto, voor de deur stonden. Verzoekster herkende de auto van een medewerker van de LID, die eerder bij haar thuis een kennelcontrole heeft uitgevoerd. De manier waarop deze inspecteur haar toen had bejegend, gaf haar nu opnieuw stress, aldus verzoekster. Haar echtgenoot, die door een collega was geïnformeerd over de op handen zijnde controle, heeft de inspecteur van de LID, de heer O. en zijn collega van de dierenpolitie, de heer W., binnengelaten. Verzoekster wilde O. geen hand geven en heeft kort na binnenkomst ook enige niet nette woorden richting O. geuit. O. en W. gingen samen met de echtgenoot van verzoekster naar de honden en de kennels kijken. Toen haar echtgenoot terug kwam, heeft verzoekster zich bij O. en W. gevoegd. O. was op dat moment foto's van de honden aan het maken. Omdat verzoekster zag dat de honden angstig werden van O. heeft zij de honden aangehaald en gekalmeerd. O. vond dit fijn, zo stelt verzoekster, want zo kon hij de honden goed fotograferen. Bij de volgende kennel aangekomen zei O. echter dat verzoekster weg moest gaan bij de honden, omdat hij haar anders zou aanhouden. Verzoekster ontkent dat zij drie keer is gevorderd weg te gaan. Verzoekster bleef bij de kennels staan. Daarop werd O. boos en deelde hij verzoekster mee dat zij was aangehouden en dat ze mee moest naar het bureau. Ondanks dat verzoekster zei dat ze mee zou gaan, probeerden O. en W. haar te boeien. Verzoekster heeft zich tegen het boeien passief verzet, door haar handen gekruist op haar borst te klemmen. Zij verzette zich, omdat ze de noodzaak van het boeien niet inzag en gewoon mee wilde gaan. Tijdens de worsteling kreeg verzoekster een migraineaanval en raakte zij buiten bewustzijn. Ze kwam weer bij op de bank in de woonkamer, met haar handen geboeid op haar rug. Inmiddels had de politie een ambulance gewaarschuwd en werden de boeien losgemaakt. De broeders constateerden dat er niets met verzoekster aan de hand was en vertrokken weer. Vervolgens is verzoekster meegegaan naar het politiebureau. Tijdens het transport is verzoekster opnieuw weggeraakt, ook toen ze bij het bureau arriveerden. Verzoekster ving op dat de agenten die haar uit de auto hielpen, tegen elkaar zeiden dat ze haar aanvallen zou faken. Verzoekster ontkent dat zij de

aanvallen heeft gefaket. Ze heeft op enig moment nog gezegd dat ze wilde opstaan om mee te lopen. Maar ze is door de politieambtenaren op een bureaustoel gezet en zo naar een ophoudkamer gereden. Onderweg is ze van de stoel af gevallen, met haar hoofd op de grond. Verzoekster kwam op een matras in een cel weer bij. Haar broek was half naar beneden getrokken en haar bovenkleding omhoog, zo stelt zij. Haar spullen waren ingenomen, maar de fouilleringszak was niet afgetekend. Na enige tijd mocht verzoekster met een opgeroepen advocaat overleggen en daarna is ze verhoord. Tijdens het verhoor is verzoekster opnieuw buiten bewustzijn geraakt, want de migraineaanvallen waren steeds heftiger geworden en verzoekster had geen medicatie ter beschikking. Ze is met haar hoofd op de tafel in de verhoorruimte geklapt. Ze kreeg een natte doek om de bult te stelpen en het verhoor werd voortgezet. Aan het einde van het verhoor heeft verzoekster geweigerd haar verklaring te ondertekenen, omdat ze het niet eens was met de wijze waarop haar verklaring op papier was gezet. Verzoekster stelt dat zij tijdens haar verhoor er niet op is gewezen dat ze verschoningsrecht had tegenover haar echtgenoot en zoon. Na enige tijd is ze heengezonden en is ze met haar echtgenoot naar de eerste hulp gegaan, om haar letsel te laten onderzoeken en vastleggen. Op 3 augustus 2012 heeft een andere inspecteur van de LID, in het bijzijn van politieambtenaar W. een hercontrole uitgevoerd. De huisvesting en de verzorging van de honden bleken toen in orde.

Verklaring echtgenoot verzoekster

Op 26 april 2012 heeft de echtgenoot van verzoekster, de heer K., een verklaring afgelegd bij de politie. In het kader van de klachtbehandeling bij de politie heeft hij op 7 november 2012 (en later aangevuld) een verklaring op papier gezet. Voor zover van belang heeft K. bij deze gelegenheden het volgende verklaard: O. en W. wilden op 2 februari 2012 enkele foto's nemen van de honden en de kennels. K. is even in de woonkamer gaan zitten en zijn vrouw ging toen bij O. en W. kijken omdat ze de honden niet alleen wilde laten. Toen K. zich weer bij hen voegde, zag hij dat toen O. over de kennels heen boog, zijn vrouw probeerde de honden te kalmeren. O. was hier niet van gediend en riep met harde stem iets van 'wegwezen hier'. K. zag dat zijn vrouw niet in de weg stond of ambtshandelingen belemmerde. Als O. haar op een andere manier had benaderd, was het niet nodig geweest haar aan te houden, te boeien en naar het bureau te brengen. K. had de indruk dat O., die in zijn ogen een opmerkelijke houding had in zijn functie, de situatie niet meer in de hand had, zichzelf niet meer kon beheersen en in een drift besloot om zijn vrouw aan te houden. K. zag dat O. op enig moment zijn handboeien pakte en zonder waarschuwing zijn vrouw probeerde te boeien, en daarbij riep 'ik ben het zat, je bent aangehouden'. K. zag dat O. de linkerarm van zijn vrouw pakte met als doel haar arm op haar rug te draaien. K. zag dat zijn vrouw zich omdraaide en passief in de deuropening bleef staan, met haar armen tegen elkaar geklemd. K. hoorde haar zeggen dat ze niet geboeid wilde worden en dat ze zei 'dan ga ik wel naar de kamer toe'. Er ontstond een worsteling tussen O. en zijn vrouw. W. had zich aanvankelijk afzijdig gehouden, maar liet zich volgens K. meeslepen in de situatie. K. probeerde O. en W. nog op andere gedachten te brengen, maar tevergeefs. K. hoorde W. dreigden met het gebruik van pepperspray. Toen K. zag dat zijn vrouw een migraineaanval kreeg en in elkaar zakte en O. en W. haar geboeid naar de woonkamer wilde slepen, was de maat voor hem vol. Met hulp van andere gearriveerde politieambtenaren heeft hij zijn vrouw op

de bank gelegd en een van hen heeft de boeien losgemaakt. Nadat zijn vrouw naar het politiebureau is overgebracht, heeft K. vier uur op haar gewacht en haar naar een arts gebracht, vanwege haar letsel. Ze vertelde hem toen ook dat zij niet was geweest op haar verschoningsrecht en dat zij niet de cautie had gekregen. K. beschreef ook hoe de eerdere controle door O. in 2010 was verlopen. Hij werd die dag door zijn vrouw gebeld, omdat er een voor haar onbekende man voor de deur stond, die te kennen had gegeven van de LID te zijn en naar binnen wilde voor een controle. Zijn vrouw was net een week uit het ziekenhuis in verband met een knieoperatie en moest zo min mogelijk bewegen. K. kreeg O. aan de lijn en heeft gevraagd later terug te komen, als K. ook thuis zou zijn. Dit weigerde O. en hij heeft vervolgens zijn controle uitgevoerd. K. stelde dat hij na de controle met O. de afspraak heeft gemaakt dat als O. voor de hercontrole kwam, hij dat eerst met K. zou bellen, zodat K. naar huis kon komen en een confrontatie tussen zijn vrouw en O. kon worden voorkomen. Van de controle in 2010 zijn stukken op internet terecht gekomen. K. en zijn vrouw verdenken O. ervan dat hij hier de hand in heeft gehad.

Strafzaken tegen verzoekster geseponneerd

Na de gebeurtenis op 2 februari 2012 is verzoekster vier maanden opgenomen geweest in een GGZ-instelling. Een aangifte tegen verzoekster van valsheid in geschrifte (verband houdend met de administratie van honden) werd op 26 november 2012 door het Openbaar Ministerie (OM) geseponneerd vanwege onvoldoende bewijs. Voor de aangifte van verduistering (eveneens in verband met de administratie van honden) was volgens het OM wel voldoende bewijs, maar deze werd vanwege de gezondheidstoestand van verzoekster geseponneerd. Verzoekster was ook als verdachte aangemerkt van het niet voldoen aan een bevel/vordering, het plegen van verzet bij haar aanhouding en overtreding van artikel 37 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren, maar daarover had ze niets meer vernomen. Om die reden heeft de ombudsman navraag gedaan bij het OM. Deze drie zaken werden vervolgens op 2 juli 2014 alsnog door het OM geseponneerd, eveneens vanwege de gezondheidstoestand van verzoekster.

Klacht van verzoekster tegen politie en LID

Over het optreden van de inspecteur van de LID en de politieambtenaren diende verzoekster op resp. 31 januari 2013 en 1 februari 2013 een klacht in bij de politiechef van de regionale eenheid Zeeland-West-Brabant en de LID. Haar klacht over de LID werd op 25 maart 2013 per e-mail afgedaan, waarin de LID concludeerde dat hun medewerker niets te verwijten viel. Haar klacht over de politie werd overeenkomstig het advies van de klachtencommissie op 14 november 2013 door de politiechef ongegrond verklaard. Verzoekster kon zich niet vinden in deze uitkomst en wendde zich tot de Nationale ombudsman, die op 30 juni 2014 een onderzoek naar haar klacht instelde.

Standpunt politiechef regionale eenheid Zeeland-West-Brabant

De politiechef heeft de Nationale ombudsman onder meer het volgende laten weten:

Verzoekster is na haar aanhouding overgebracht naar het bureau en voorgeleid aan de hulpofficier van justitie. Ze is gezien door meerdere personen (waaronder deskundig

personeel van de ambulancedienst). Daarbij werd niet geconstateerd dat ze niet kon worden gehoord. De betrokken politieambtenaren hebben daarom niet overwogen om verzoekster op een later tijdstip te ontbieden voor verhoor. Verzoekster had voorafgaand aan het verhoor ook niet te kennen gegeven dat ze niet in staat was om te worden verhoord. Tijdens het verhoor was ze goed aanspreekbaar en ging ze in op vragen van beide verhorende politieambtenaren. Op enig moment werd verzoekster plotseling onwel. Ze viel voorover, raakte met haar hoofd de rand van de tafel, gleed, voordat beide politieambtenaren haar konden pakken, van haar stoel en belandde op de grond. De politieambtenaren hebben haar overeind geholpen en tegen een muur laten zitten. Een van hen heeft een natte doek gehaald om de zwelling op haar hoofd te stoppen. Enkele minuten later was verzoekster weer aanspreekbaar. Verzoekster had eerder die dag soortgelijke verschijnselen vertoond. Ze is toen beoordeeld door twee ambulancebroeders, die opname in het ziekenhuis of verdere behandeling niet noodzakelijk achtten. Omdat het verhoor bijna was beëindigd, hebben de politieambtenaren het verhoor voortgezet. Zittend op de vloer heeft verzoekster de vragen beantwoord. De politieambtenaren hadden ook niet de indruk dat verzoekster niet in staat was om hun laatste vragen te beantwoorden. Na het verhoor werd ze omstreeks 22.15 uur opgehaald door haar man.

Over het wijzen op het verschoningsrecht merkte de politiechef op dat politieambtenaar W. in een aanvullend ambtsedig proces-verbaal van bevindingen, opgemaakt op 27 februari 2012, heeft vermeld dat hij verzoekster tijdens haar verhoor op 2 februari 2012 heeft laten weten dat ze verschoningsrecht heeft ten opzichte van haar echtgenoot en zoon. Verzoekster had volgens W. aangegeven dat ze dit begreep. W. heeft dit aanvullend proces-verbaal opgemaakt omdat hij was vergeten om in het proces-verbaal van verhoor te zetten dat hij verzoeker op het verschoningsrecht had gewezen. Hij was hier door de parketsecretaris op gewezen.

Resumerend liet de politiechef weten dat hij geen aanleiding zag om terug te komen op zijn eerdere standpunt de klachten overeenkomstig het advies van de klachtencommissie ongegrond te verklaren. De commissie overwoog destijds dat verzoekster zich zelf in de positie heeft geplaatst dat ze werd aangehouden en dat ze letsel heeft opgelopen - naar alle waarschijnlijkheid door het gepleegde verzet - door het handelen van een opsporingsambtenaar te belemmeren. Als verzoekster had meegewerkt aan de controle had ze een aanhouding kunnen voorkomen. Het gebruik van handboeien was noodzakelijk en het optreden proportioneel. Ten aanzien van het overige handelen achtte de commissie het politieoptreden niet onjuist en niet onbehoorlijk.

Proces-verbaal van bevindingen m.b.t. het gebeuren in de woning

In een proces-verbaal van bevindingen schrijft W. dat hij op 2 februari 2012 samen met O. naar de woning van verzoekster is gegaan. O. had in 2010 ook een controle uitgevoerd en toen werden er diverse misstanden geconstateerd. Er werd toen afgesproken dat O. op een later moment zou terugkomen voor een nacontrole. O. is diverse malen naar het huis van verzoekster gegaan, maar telkens was er niemand thuis of werd hij niet binnengelaten. Op 2 februari 2012 waren O. en W. in het bezit van een

machtiging tot binnentreden. Maar toen zij omstreeks 15.30 uur bij de woning stonden en het duidelijk werd dat de man van verzoekster eveneens bij de politie werkte, is er contact met hem gelegd en hebben ze zijn komst afgewacht. De man heeft hen vervolgens binnengelaten. In en rond de woning troffen O. en W. vijftien honden aan, die in slechte conditie waren. Een aantal had vachtproblemen en de vachten van alle honden waren erg vies. Ook waren de verblijven van de honden verroest en door uitwerpselen en urine ernstig vervuild en er is een dierenarts ter plaatse geroepen. W. merkte op dat verzoekster zich vanaf het begin recalcitrant gedroeg, maar dat ze met haar man goed contact hadden. Toen O. foto's van de honden wilde maken, ging verzoekster voor de honden staan, waardoor O. geen foto's kon maken. Na een aantal vriendelijke verzoeken heeft O. haar drie keer gevorderd om weg te gaan. Omdat ze daar niet aan voldeed, is ze op grond van artikel 184 lid 1 Wetboek van Strafrecht (zie Achtergrond, onder I.) aangehouden. Verzoekster ging hevig in verzet. Ze reageerde ook niet op de oproep van haar man om rustig te doen. O. en W. wilden haar boeien, maar dit lukte bijna niet omdat ze haar armen strak voor zich hield. Nadat er gedreigd werd met het gebruik van pepperspray, staakte verzoekster haar verzet en kon ze worden geboeid. Verzoekster werd naar de woonkamer gebracht. W. hoorde haar zeggen dat ze zich niet goed voelde worden en vervolgens viel ze flauw. W. heeft de ambulancedienst gebeld en assistentie opgeroepen. In het proces-verbaal staat verder vermeld dat aangezien verzoekster had verklaard dat haar echtgenoot en zoon ook verantwoordelijk waren voor de verzorging van de honden, zij ook als verdachten werden aangemerkt van het overtreden van artikel 37 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (het als houder van een dier dat dier de nodige verzorging onthouden).

Proces-verbaal van bevindingen m.b.t. de overbrenging naar het bureau

Politieambtenaren D. en B. hebben verzoekster overgebracht naar het politiebureau. Zij hebben dit uitvoerig vastgelegd in een proces-verbaal van bevindingen. Samengevat staat daarin het volgende vermeld: D. en B. werden opgeroepen om te assisteren bij een aanhouding. Aangekomen bij de woning, troffen zij verzoekster op de grond zittend, naast de bank, met haar handen geboeid op haar rug. W. deelde hen mee dat verzoekster was aangehouden en dat ze overgebracht kon worden naar het bureau. Omdat verzoekster nauwelijks aanspreekbaar was en geregeld weg viel, hebben ze haar op de bank gezet, in afwachting van de reeds opgeroepen ambulancebroeders. Verzoekster kwam toen bij en was weer aanspreekbaar. Ze verklaarde op vragen van B. rustig te blijven, waarop hij de handboeien heeft afgedaan. B. deelde mee dat er een ambulance onderweg was. Verzoekster deelde mee dat dat niet nodig was. De gearriveerde ambulancebroeders hebben verzoekster onderzocht en constateerden dat ze niet naar het ziekenhuis hoefde. Toen de broeders weer weg gingen, raakte verzoekster opnieuw weg. D. riep de broeders terug, maar die gaven aan dat verzoekster psychosomatische verschijnselen vertoonde en dat ze fysiek in orde was. Vervolgens is verzoekster zelf in de politieauto gestapt en zijn ze omstreeks 17.59 uur naar het bureau gereden. Tijdens het vervoer was verzoekster niet aanspreekbaar en lag ze met haar hoofd tegen het portier. Toen ze rond 18.15 uur bij het bureau aan kwamen hebben ze verzoekster met hulp van een derde collega uit de auto getild en op de grond geplaatst, omdat ze haar niet konden tillen. Een volgende tilpoging mislukte, waardoor verzoekster

langzaam op de grond terecht kwam en ze haar hoofd gecontroleerd op de grond liet zakken. Vervolgens hebben ze haar aan armen en benen naar binnen getild en haar vervolgens op een bureaustoel naar een ophoudkamer gereden. De ambtenaren hebben haar daar op de grond geplaatst, waar verzoekster direct ging liggen. Ze reageerde niet op aanspreken. Een vrouwelijke collega heeft haar gefouilleerd en enkele aangetroffen goederen in een fouilleringszak gedaan. Vervolgens hebben ze verzoekster op een matras gelegd en haar zo naar een cel met cameratoezicht geschoven.

Aanvullend proces-verbaal m.b.t. de overbrenging naar het bureau

In een proces-verbaal van bevindingen, opgemaakt door politieambtenaar J. verklaart J. dat hij heeft geholpen met het overbrengen van verzoekster van de politieauto naar de ophoudruimte. Zijn beschrijving komt overeen met hetgeen D. en B. hebben vastgelegd. J. merkte nog op dat hij sterk de indruk had dat verzoekster tijdens het overbrengen van de politieauto naar het bureau deed alsof ze buiten bewustzijn was. Ook merkte hij op dat ze tijdens het verplaatsen met de bureaustoel gewoon is blijven zitten.

Proces-verbaal van aanhouding

In het proces-verbaal van aanhouding van verzoekster, opgemaakt door O. en W. staat vermeld dat zij omstreeks 17.13 uur is aangehouden terzake het niet opvolgen van een ambtelijk gegeven bevel (artikel 184 lid 1 Wetboek van Strafrecht) en overtreding van artikel 37 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Om 18.45 uur is zij voorgeleid aan de hulpofficier van justitie.

Proces-verbaal van verhoor

Verzoekster is op 2 februari 2012 van 20.20 tot 21.30 uur gehoord als verdachte van het overtreden van artikel 37 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. In het proces-verbaal van verhoor van verzoekster, opgemaakt door W. en A. staat voor zover van belang vermeld dat het verhoor gedurende een kwartier onderbroken is geweest, omdat verzoekster onwel werd en dat het verhoor vervolgens werd voortgezet. Verder staat vermeld dat verzoekster het proces-verbaal niet wilde ondertekenen.

Standpunt Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming

In reactie op het onderzoek van de Nationale ombudsman gaf de LID een beschrijving van de interne klachtbehandeling en herhaalde de LID de conclusie dat inspecteur O. wat de LID betreft niets te verwijten viel. De inspecteur was gemachtigd de woning te betreden. Verzoekster is door O. aangehouden, aangezien zij O. belemmerde in de uitoefening van zijn werk (na eerst te hebben gewaarschuwd en drie keer te hebben gevorderd om mee te werken en dat als zij niet mee zou werken zij zou worden aangehouden). Ze werkte nog steeds niet mee, waarop zij werd aangehouden. Tijdens de aanhouding ging verzoekster hevig in verzet en is zij geboeid. Ze is flauwgevallen en daarop is de ambulance gebeld. Er was niets ernstigs aan de hand. Vervolgens is zij overgebracht naar het bureau. Zowel bij de overbrenging als bij de voorgeleiding en het verhoor op het bureau is O. niet aanwezig geweest. O. heeft gedaan wat hij moest doen en dat was binnen zijn bevoegdheden.

In het kader van de interne klachtbehandeling bij de LID was O. gevraagd om te reageren op de klacht van verzoekster. Voor zover van belang staat daarin nog het volgende vermeld. Op 2 februari 2012 was O. met W. bij de woning van verzoekster in verband met een hercontrole na een eerdere controle in 2010, waarbij O. een waarschuwing heeft gegeven. Eerdere pogingen nadien waren niet gelukt, omdat de deur niet werd open gedaan of er niemand thuis was. Om die reden heeft hij K. op enig moment gebeld, aangegeven wat zijn bevindingen waren en dat O. volgende keer een machtiging mee zou nemen. Dat O. de heer K. bij de volgende controle zou bellen was dan ook niet juist. Op de bewuste dag in 2012 zagen O. en W. dat er twee honden naar binnen werden getrokken. Toen zij zelf aanbelden werd er niet opengedaan. W. heeft de man van verzoekster gebeld en er is verzocht om een machtiging tot binnentreden. O. wist ook dat er een politiemans op genoemd adres woonde naar aanleiding van gesprekken bij de eerste controle. Toen O. de woning op 2 februari 2012 binnen ging, heeft hij geprobeerd zich voor te stellen, maar verzoekster reageerde al direct recalcitrant en wilde geen hand van O. en wilde hem niet spreken. Op enig moment was O. de honden aan het filmen en fotograferen. Hoe verzoekster erbij kwam dat hij het prima vond dat zij daar stond en de honden aanhaalde weet O. niet, hij heeft niets tegen haar gezegd. Verzoekster hinderde hem om zijn werk te doen. O. heeft haar een aantal malen gevraagd de ruimte te verlaten, omdat voor het proces-verbaal foto's noodzakelijk waren en die niet gemaakt konden worden als zij er telkens voor ging staan. Omdat verzoekster daar niet op in ging, heeft O. haar drie keer gevorderd dat zij moest vertrekken, anders zou ze worden aangehouden terzake het niet voldoen aan bevel of vordering. Omdat ze daar niet aan voldeed, is ze door O. en W. aangehouden. Tegen de aanhouding ging verzoekster in verzet. Na dreiging van gebruik van pepperspray door W. staakte verzoekster haar verzet en kon W. haar boeien. Vervolgens zijn O. en W. met verzoekster naar de woonkamer gelopen en daar is ze buiten bewustzijn geraakt. Ze was dus al geboeid, voordat ze buiten bewustzijn raakte, aldus O.

Reacties op het verslag van bevindingen

In reactie op het verslag van bevindingen liet O. weten dat de verklaring van K., dat hij zag dat O. zijn handboeien pakte en zonder waarschuwing verzoekster probeerde te boeien onmogelijk kan kloppen, omdat hij niet over handboeien beschikt. Verzoekster reageerde daarop dat K. er stellig van overtuigd was dat O. verzoekster had willen boeien op 2 februari 2012. Volgens K. had O. de handboeien en zijn rechterhand en wilde het aanslaan niet lukken. Op aanvullende vragen van de ombudsman liet de LID weten dat LID-inspecteurs niet over geweldsmiddelen, zoals handboeien en een korte wapenstok beschikken, ook niet op 2 februari 2012.

Beoordeling

De klacht van verzoekster bevat vier onderdelen, die hierna afzonderlijk zullen worden beoordeeld.

Ten aanzien van de aanhouding

Behoorlijkheidsnorm: de-escalatie

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat de overheid in haar contacten met de burger escalatie probeert te voorkomen of te beperken. Essentieel hierbij zijn communicatievaardigheden en een oplossingsgerichte houding. Dat brengt met zich mee dat als een opsporingsambtenaar wordt gehinderd in zijn werk, hij eerst verkent of hij zijn werkzaamheden kan voltooien zonder dat hij hoeft over te gaan tot aanhouding van de persoon die hem hindert.

Oordeel: klacht gegrond

Op grond van de bevindingen is het voor de Nationale ombudsman duidelijk geworden dat het contact tussen verzoekster en O. op 2 februari 2012 vanaf het eerste moment stroef verliep. De eerdere kennelcontrole in 2010, het gestelde lekken van stukken over deze controle nadien en de gestelde vergeefse pogingen voor een hercontrole door O. zullen daar debet aan zijn geweest. Om die reden was het al de vraag of het verstandig was dat O. de controle in 2012 zelf deed en of hij niet beter een collega had kunnen vragen om deze controle voor hem te doen. Anderzijds, kennelijk hebben O. en W. bewust gewacht op de komst van de echtgenoot van verzoekster, en hebben zij geen gebruik gemaakt van de machtiging tot binnentreden, wat weer als de-escalierend kan worden gezien. Dat geldt niet voor de opstelling van verzoekster. Ze heeft de deur niet voor O. en W. open willen doen en toen O. en W. door haar echtgenoot werden binnengelaten wilde zij O. geen hand geven en heeft zij naar eigen zeggen enige niet nette woorden tegen hem gezegd. Dat zal de verhoudingen verder op scherp hebben gezet. O. en W. lijken verzoekster aanvankelijk te hebben genegeerd (O. verklaarde dat hij eerst niets tegen verzoekster heeft gezegd toen zij bij de kennels kwam staan om de honden aan te halen waarvan hij foto's aan het maken was) en zijn aan het werk gegaan, bijgestaan door de echtgenoot van verzoekster. Toen O. de aangetroffen situatie wilde vastleggen, is verzoekster erbij gaan staan. Verzoekster stelde dat zij O. niet heeft gehinderd. Haar echtgenoot bevestigde dit. O. en W. verklaarden dat verzoekster O. wel degelijk heeft gehinderd. Dat O. verzoekster heeft gewaarschuwd en gevraagd heeft weg te gaan staat niet ter discussie. Wel dat O. haar vervolgens drie keer gevorderd hem niet te hinderen en weg te gaan. W. bevestigde dat O. drie keer heeft gevorderd. Volgens verzoekster is zij niet gevorderd. K. maakt er in zijn verklaring geen melding van. Op grond van de verklaringen acht de ombudsman aannemelijk dat verzoekster is gevorderd om weg te gaan, maar of er daadwerkelijk sprake was van het hinderen van ambtshandelingen kan de ombudsman niet vaststellen. Deze elementen zijn van belang voor de juridische vraag of verzoekster mocht worden aangehouden, maar los daarvan

vraagt de ombudsman zich af of het echt nodig was om verzoekster aan te houden. Ook als een aanhouding rechtmatig is, betekent dat nog niet dat deze ook behoorlijk is.

De ombudsman is van oordeel dat W. en met name O. zich teveel hebben laten meeslepen in de situatie. Ondanks het flinke aandeel van verzoekster, had de situatie wellicht niet zo uit de hand hoeven lopen. In plaats van op het formele spoor te gaan zitten en te dreigen met aanhouding, hadden O. en W. moeten bekijken of zij niet op een andere manier konden bewerkstelligen dat zij hun werk konden uitvoeren, als er daadwerkelijk sprake was van hinderen door verzoekster. Hadden O. en W. de echtgenoot van verzoekster bijvoorbeeld niet meer bij de situatie kunnen betrekken en met hem kunnen afspreken dat hij hen zou bijstaan bij de controle en niet zijn vrouw? K. bleek van goede wil. Hij was toen hij gebeld werd direct naar huis gekomen, heeft O. en W. binnengelaten en had hen kort daarvoor ook al bijgestaan bij hun werkzaamheden. O. merkte zelf over K. op dat hij meewerkend was bij de controle en dat ze met hem goed contact hadden. Daarnaast was hij een politie-collega. De verklaringen van O. en W. laten echter niet zien dat zij dit alternatief hebben afgewogen. De ombudsman vindt dat een gemiste kans. Van andere, bijvoorbeeld spoedeisende of dreigende omstandigheden die maakten dat O. en W. direct moesten doorpakken, is ook niet gebleken. In zoverre is er dan ook gehandeld in strijd met het vereiste van de-escalatie.

De gedraging is niet behoorlijk.

Nu de ombudsman niet kan vaststellen of de aanhouding rechtmatig was, zal hij de overige klachtonderdelen beoordelen als ware er sprake van een rechtmatige aanhouding.

Ten aanzien van het boeien

Behoorlijkheidsnorm: respecteren van grondrechten

De Nationale ombudsman toetst deze klacht aan het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Het boeien van een persoon betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam, welk recht in artikel 11 van de Grondwet (zie: Achtergrond onder II.) is neergelegd. Bij krachtens de wet kunnen beperkingen op dit grondrecht worden gemaakt. Ook in artikel 8 EVRM (zie: Achtergrond onder III.) is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet.

In artikel 22 van de Ambtsinstructie voor de politie (als uitwerking van artikel 15 Grondwet) is bepaald dat een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer kan worden geboeid (zie: Achtergrond, onder IV.). De politie mag een aangehouden verdachte ten behoeve van het vervoer aan zijn handen boeien, indien concrete feiten en/of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen, met het oog op vluchtgevaar, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de betrokken politieambtenaar of

van derden. Deze feiten en/of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in de persoon die is aangehouden, of in de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden. De politieambtenaar moet in een specifiek geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het aanbrengen van de boeien naar redelijk inzicht rechtvaardigen. Het standaard aanleggen van de handboeien ten behoeve van het vervoer van een verdachte naar het politiebureau is dus niet in overeenstemming met artikel 22 van de Ambtsinstructie.

Oordeel: klacht gegrond

Op basis van de bevindingen is de ombudsman ervan overtuigd geraakt dat W., nadat O. verzoekster had meegedeeld dat zij was aangehouden, meteen naar zijn handboeien heeft gegrepen om haar te boeien. De ombudsman ziet niet in waarom verzoekster direct moest worden geboeid. Van vluchtgevaar of gevaar voor de veiligheid van betrokkenen is niet gebleken. Volgens de ombudsman kwam het verzet van verzoekster en de daaropvolgende worsteling niet voort uit de mededeling dat zij was aangehouden, maar door de pogingen om bij verzoekster de boeien aan te leggen. Onder die omstandigheden keurt de ombudsman het gebruik van handboeien niet goed. Er is gehandeld in strijd met het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten – in dit geval het recht op lichamelijke integriteit – worden gerespecteerd.

De gedraging is niet behoorlijk.

Ten aanzien van het ondanks haar medische conditie, verzoekster overbrengen naar het bureau voor verhoor

Behoorlijkheidsnorm: redelijkheid

Het redelijkheidsvereiste houdt in dat overheidsinstanties de verschillende belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. Dit brengt met zich mee dat de politie bij de overbrenging van een aangehouden verdachte voor verhoor rekening houdt met de medische dan wel psychische toestand van deze persoon.

Op grond van artikel 53 Wetboek van Strafvordering dient een aangehouden verdachte ten spoedigste te worden voorgeleid aan de (hulp)officier van justitie (zie Achtergrond, onder V.). Het doel van de voorgeleiding is dat de rechtmatigheid en aanvaardbaarheid van de aanhouding worden getoetst en dat beoordeeld wordt of voorzetting van de vrijheidsbeneming nodig is. Artikel 61 Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder VI.) bepaalt vervolgens dat een aangehouden verdachte voor de duur van zes uur kan worden opgehouden voor onderzoek.

Verzoekster werd aangehouden terzake het niet voldoen aan een bevel/vordering en terzake overtreding van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren en overgebracht naar het politiebureau. Verzoekster is op een aantal momenten buiten bewustzijn geraakt, te weten in de woning, tijdens het transport, tijdens de overbrenging naar de politiecel en tijdens haar verhoor. Verzoekster heeft daarbij naar haar zeggen letsel opgelopen, onder meer omdat zij tijdens het verhoor met haar hoofd op de tafel is

geklapt. De vraag die de ombudsman zich stelt is of de politie voldoende rekening heeft gehouden met haar toestand.

Oordeel: klacht ongegrond

Op grond van de bevindingen stelt de ombudsman vast dat de politie op de bovengenoemde momenten voldoende rekening heeft gehouden met de toestand van verzoekster. Op het moment dat verzoekster in de woning niet goed werd, is een ambulance ter plaatse geroepen. Gezien de conclusie van het ambulancepersoneel, dat zij fysiek niets mankeerde, maar psychosomatische verschijnselen vertoonde, waren er geen belemmeringen om verzoekster over te brengen naar het bureau. Overigens heeft verzoekster zelf ook aangegeven mee te gaan. Tijdens de rit en bij het bureau zou verzoekster opnieuw buiten bewustzijn zijn geraakt. Tijdens het transport was er geen aanleiding om direct in te grijpen en bij het bureau aangekomen hebben de betrokken ambtenaren verzoekster, met de middelen die voorhanden waren, in een cel onder cameraobservatie geplaatst. Verzoekster stelde dat zij nog heeft voorgesteld om van de politiebus naar het bureau te lopen, maar dat blijkt niet uit de verklaring van de betrokken ambtenaren. Dat verzoekster van de bureaustoel met haar hoofd op de grond is gevallen wordt door een politieambtenaar ontkend en een ander verklaarde dat verzoekster bij het uit de bus tillen gecontroleerd op de grond is gelegd. Dat verzoekster ondanks haar toestand is opgehouden voor verhoor en dat zij niet is heengezonden en op een later moment is ontboden voor verhoor, vindt de ombudsman niet onbegrijpelijk nu de ambulancebroeders concludeerden dat zij niets mankeerde en verzoekster zelf ook niet heeft aangegeven dat zij niet in staat was om een verklaring af te leggen. Voorafgaand aan het overleg heeft ze een advocaat gesproken en besproken wat zij zou verklaren. Dat verzoekster aan het einde van het verhoor opnieuw is weggevallen en daarbij letsel heeft opgelopen valt te betreuren, maar kan de politieambtenaren niet worden aangerekend. Er is niet gehandeld in strijd met het redelijkheidsvereiste.

De gedraging is behoorlijk.

Ten aanzien van het niet wijzen op het verschoningsrecht

Verzoekster is op 2 februari 2012 als verdachte verhoord door politieambtenaar W. en een collega. Verzoekster klaagt erover dat zij (bij de start) van het verhoor niet is gewezen op het verschoningsrecht, zoals bedoeld in artikel 217 Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder VII). De echtgenoot van verzoekster meldde dat ze tegen hem had gezegd dat ze ook niet de cautie is gegeven.

Politieambtenaar W. heeft naderhand verklaard dat hij verzoekster wel degelijk op het verschoningsrecht heeft gewezen. Hij heeft op 27 februari 2012 een ambtsedig proces-verbaal opgesteld, waarin hij verklaart dat hij verzoekster op het verschoningsrecht heeft gewezen, maar dat hij was vergeten de mededeling hierover in het proces-verbaal van verhoor op te nemen. De politiechef meldde in reactie op het onderzoek van de ombudsman dat W. er door de parketsecretaris op was gewezen alsnog vast te leggen dat hij verzoekster op het verschoningsrecht had gewezen. In het proces-verbaal van

verhoor staat vermeld dat verzoekster er bij aanvang van het verhoor op is gewezen dat zij niet tot antwoorden verplicht is.

Geen oordeel

De ombudsman geeft over deze klacht geen oordeel. De verklaringen van verzoekster en W. staan lijnrecht tegenover elkaar. De ombudsman hecht aan beide verklaring even veel waarde, zeker gezien het feit dat het proces-verbaal van 27 februari 2012 vóór het indienen van de klacht is opgemaakt.

Conclusie

De klacht over de regionale politie-eenheid Zeeland-West-Brabant, die wordt aangemerkt als een gedraging van de politiechef van de regionale eenheid Zeeland-West-Brabant, en over een buitengewoon opsporingsambtenaar van de LID, is gegrond ten aanzien van de aanhouding, wegens strijd met het vereiste van de-escalatie;

De klacht over de regionale politie-eenheid Zeeland-West-Brabant, die wordt aangemerkt als een gedraging van de politiechef van de regionale eenheid Zeeland-West-Brabant, is gegrond ten aanzien van het gebruik van handboeien, wegens strijd met het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten – in dit geval de lichamelijke integriteit – worden gerespecteerd;

De klacht over de regionale politie-eenheid Zeeland-West-Brabant, die wordt aangemerkt als een gedraging van de politiechef van de regionale eenheid Zeeland-West-Brabant, is niet gegrond ten aanzien van de overbrenging naar het bureau voor verhoor;

De ombudsman onthoudt zich van een oordeel over de klacht over het niet wijzen op het verschoningsrecht.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,
waarnemend ombudsman

Achtergrond

I. Artikel 184 lid 1 en 2 Wetboek van Strafrecht

1. Hij die opzettelijk niet voldoet aan een bevel of een vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan door een ambtenaar met de uitoefening van enig toezicht belast of door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van strafbare feiten, alsmede hij die opzettelijk enige handeling, door een van die ambtenaren ondernomen ter uitvoering van enig wettelijk voorschrift, belet, belemmert of verijdelt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie.

2. Met de in het eerste gedeelte van het vorige lid bedoelde ambtenaar wordt gelijkgesteld ieder die, krachtens wettelijk voorschrift, voortdurend of tijdelijk met enige openbare dienst is belast.

(...)

II. Artikel 11 Grondwet

Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.

III. Artikel 8.

1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

IV. Artikel 22 Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren

1. De ambtenaar kan een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen.

2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

- a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of
- b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt.

V. Artikel 53 lid 1,2 en 3 Wetboek van Strafvordering

1. In geval van ontdekking op heeter daad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden.
 2. In zoodanig geval is de officier van justitie of de hulpofficier bevoegd den verdachte, na aanhouding, naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen.
 3. Geschiedt de aanhouding door een anderen opsporingsambtenaar, dan draagt deze zorg dat de aangehoudene ten spoedigste voor den officier van justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid.
- (...)

VI. Artikel 61 lid 1 Wetboek van Strafvordering

1. Indien de verdachte niet overeenkomstig artikel 57 in verzekering wordt gesteld, noch overeenkomstig artikel 60 voor de rechter-commissaris wordt geleid, wordt hij in vrijheid gesteld, tenzij hij op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, voor ten hoogste zes uren wordt opgehouden voor onderzoek. Tijdens het ophouden voor onderzoek wordt de verdachte gehoord.
- (...)

VII. Artikel 217 Wetboek van Strafvordering

Van het geven van getuigenis of van het beantwoorden van bepaalde vragen kunnen zich verschoonen:

- 1°. des verdachten of mede-verdachten bloed- of aanverwanten in de rechte lijn;
- 2°. des verdachten of mede-verdachten bloed- of aanverwanten in de zijlijn tot den derden graad ingesloten;
- 3°. des verdachten of mede-verdachten echtgenoot of eerdere echtgenoot dan wel geregistreeerde partner of eerdere geregistreeerde partner.